

"Flere mennesker har daglig kontakt til Social og Sundhedssektoren end til kirkerne". Sagt af Francis Grim, stifter af HCFI, Healthcare Christian Fellowship International, som KriSoS er medlem af.

WWW.KRISOS.DK

KriSoS har brug for din støtte:

At være medlem af KriSoS koster kun kr. 150,00 om året. Beløbet kan indbetales på bankkonto 1551-0016204641 eller giro 01-16204641. Husk at skrive navn, adresse og om det er kontingent og/eller gave. Vi har brug for flere medlemmer for at udvikle os. Vær med til at støtte dette arbejde - Tak til enhver som melder sig ind og TAK for hver en gave, vi måtte modtage. Tak for respons på KriSoS arbejde.

Gaver er fradragsberettiget, hvis de gives via Missionsfonden:
Bank 9570 – 06139450 eller giro 613 9450. Man skal mrk. indbetalingen "KriSoS", samt oplyse Missionsfonden om navn og CPR.

At bede for og med hinanden og at styrke totalomsorg og

det kristne menneskesyn i social- og sundhedssektoren

Næste nummer af KriSoS vil udkomme ca. 1. februar 2017.
Stof til næste blad bedes tilsendt senest 20. december 2016.
OBS - det er tilladt at kopiere dette blad, og dele det ud til andre.

At dele tro & liv og leve autentisk som kristen på sit arbejde

KriSoS

Kristne i Social- og Sundhedssektoren

23. Årgang

September 2016

Nr. 3

Årets tema: Trofasthed
Temapjece, midtersiderne:
Livets afslutning

"Som faderen har sendt mig, sender jeg jer" Johs. 20:21

Find KriSoS på facebook, søgeord krisos.

Hvis det driller, så skriv i adresselinjen:
facebook.dk/KrisosKristneISocialOgSundhedssektoren?fref=ts

WWW.KRISOS.DK

1. Du og jeg vi har forventninger til det som venter os en dag.
Du og jeg vi ved at Gud han holder fast ved alt hvad Han har sagt.
Han gav os løftet, at vi skal ses igen.
Og vi venter på den dag, da det skal ske.

Omkvæd:

Da skal glæden bryde frem, når vi alle der skal mødes,
og vi synger nye sange hjemme hos vor Far.
Og det skønneste af alt er at vi skal møde Jesus,
Og da skal vi dele glæden hjemme hos vor Far.

2. Du og jeg vi ved at det bli'r svært den dag,
hvor vi skal skilles ad.
Du og jeg vi føler savnet efter dem, som er gået foran os.
Han gav os løftet, at vi skal ses igen.
Og vi venter på den dag da det skal ske.

Omkvæd

Mellemstykke/bro:

Du og jeg venter på livets store dag,
hvor vi skal være sammen hjemme hos vor far.

Omkvæd

Vil du høre sangen på youtube, findes den i én version på dansk, sunget ved en begravelse. Meget smuk.
Søg følgende ord: glæden jørgen østerby

Forsiden af dette blad: Gravsten fra norsk kirkegård med et fantastisk livsglæde-, tros- og opstandelsessymbol, som I gerne må udbrede i Danmark. Foto: Else Marie Christensen.

KriSoS - infoside

Ledelsen:

Formand: Inger Ebbesen

Jervelundhaven 23, 5220 Odense SØ, tlf. 31 90 42 23, inger@krisos.dk

Kasserer: Jes Frost, Klokkelyngen 9, 8643 Ans By, tlf. 86 87 03 69, jes@krisos.dk

Ledergruppemedlem & redaktør: Inga Helver

Lindegaardsvej 18, 3630 Jægerspris, tlf. + 45 20 76 30 37, inga@krisos.dk

Ledergruppemedlem: Kai Rasmussen

Skovfyren 30, 8620 Kjellerup, tlf. 86 88 23 52, kai@krisos.dk

Ledergruppemedlem: Erna Frost

Klokkelyngen 9, 8643 Ans By, tlf. 86 87 03 69, erna@krisos.dk

Saline nøgleperson: Britta Eckhardt: britta-eckhardt@mail.dk

Dansk og nordisk bedekoordinator og

HCFI kontaktperson for Norden: Inga Helver inga@krisos.dk

Øvrige:

HCFI, Healthcare Christian Fellowship International:

KriSoS er medlem af HCFI, som er repræsenteret i mere end 80 lande verden over.

I nogle lande varetager de en stor del af kirkens diakonale tjeneste, andre steder er de, som hos os, bede- og inspirationsfællesskaber for kristent social- og sundhedspersonale.

Webmaster www.krisos.dk: Jes Frost, jes@krisos.dk

Layout af blad og materialer: Else Marie Christensen, em@ddv36.dk

Skriv eller ring meget gerne for at få tilsendt blade og pjecer til uddeling.

Hvem er KriSoS?

KriSoS er en tværkirkelig og tværfaglig forening, som ser betydningen af at styrke kristen holdning, kristne værdier og livsstil i social- og sundhedssektoren.

KriSoS har som mål

- at styrke det kristne menneskesyn i social- og sundhedssektoren
- at samle kristne inden for social- og sundhedssektoren til at bede
- at opmuntre til totalomsorg - omsorg for hele mennesket
- gennem venskabsevangelisation og discipelskab at udvide Guds rige i social- og sundhedssektoren

KriSoS er stiftet i 1994.

de de kommer fra.
Hver onsdag mødes de i mit hjem i en discipelskabsgruppe, hvor vi bruger de 4 spørgsmål fra pjecen til at vise hinanden omsorg. Desuden arbejder vi med en lignelse, ligesom det er foreslået i pjecen. Meget givende for alle deltagere og kan anbefales, hvis du gerne vil give Guds rige videre til kollegaer, naboer eller andre i en lille gruppe (4-6 personer). Find pjecen på krisos.dk.
Gå ud i al verden og gør dem til di-

sciple..... Tag imod alverden og gør dem til disciple, der gør andre til disciple..... Der er behov for Guds ord i verden.

Vores tre søjler er bøn, evangelisation og discipelskab - fordi der går flere mennesker til Social og Sundhedssektoren end til kirkerne. Vær med til at bygge Guds rige.....

Guds fred og velsignelse ønsker jeg jer alle.

Inga Helver

BEDEHUS
Danmark

www.bedehus.dk

Kender du Bedehus Danmark?

Læs på hjemmesiden og hent inspiration. Det er tværkirkelig bøn for Danmark.

Den 2. fredag i hver måned fra kl. 04.00 til midnat er KriSoS' bedetid i bedehus.dk. Har du lyst til at være med, kan du kontakte Inga Helver.

Kalenderen:

- 15. oktober "Bøn for byerne" i Frederiksværk
  - 15. oktober Salinekursus i Oslo
  - 15. oktober SKSF konference i Sverige (Link til hjemmesider for Sverige og Norge findes på krisos.dk)
  - 16. oktober SundhedsSektorSøndag
- HCF-Europa Prayerweek 2017**
16. januar kl. 18:00 - 21 januar kl 09:30 2017 i England, Ashburnham Place, East Sussex.
- Ashburnham Place er et retrætested for bøn omgivet af smuk natur, hvor man kan søge Gud og Hans nærhed.
Se stedets hjemmeside: www.ashburnham.org.uk
Gennem mange år har den europæiske regionen af HCFI arrangeret årlige bedeuger i forskellige europæiske lande for at søge Gud og Hans tanker for Helsevæsenet i Europa.
Kunne du tænke dig at være med?
Fint om du er hurtig til at give besked om det til Inga Helver.
Pris: ca. 250 pund, eksakt pris kommer senere.
Rejse: Ashburnham Place ligger ca. 1 time med tog fra Gatwick flyveplads.

Formanden for KriSoS har ordet:

Kære medlemmer
Endnu en sommer går på hæld og jeg håber I har haft tid til at nyde den og samle kræfter til den kommende tid.

Noget af det, der har givet mig kræfter og nyt liv er dels bøn, forbøn og dels

det kristne fællesskab som har båret mig gennem en sommer med sygdom og frygt for det ukendte. Dertil dejlige besøgsdage på Lindborg Efterskole, hvor baptister og Missionsforbundet var samlet om temaet "I åndens kraft". Det betød en lille pilgrimsvandring med Lene Højholt, møde med gamle venner, personlig forbøn i Healingrooms og en af mine favoritforkyndere: Peter Halldorf, der talte om "Den fortsatte pinse. Helligånden i den kristnes personlige liv." Jeg fik igen noget opløftende med hjem.

Hermed nogle få tanker fra Peter Halldorf 1. session: Hvordan fremtræder Helligånden (fremefter benævnt som HÅ) i menneskers liv? Jesus siger, at HÅ'ens navn er "Hjælperen", og i (ApG 4) gav apostlene navnet Barnabas til Josef. Navnet betyder iflg Lukas "trøstens søn" paraklesos, som var det ord Jesus brugte til at betegne HÅ'en. Apostlene var meget bevidste om at de gav Josef, det navn: Han var en karismatisk person og i ApG 11,24 står der om Barnabas: "**En god mand fyldt af HÅ'en**" og HÅ'en fremtræder i os, når vi gør en god gerning, **når vi giver liv til andre gennem vor handlinger**. Den anden side heraf er blikket: **Hvordan vi ser på et andet menneske**, ser på verden. **Øjet er det vigtigste hos et menneske siger Jesus, når øjet er lyst, er hele kroppen lys. Troen sidder i øjet, det gør kærligheden også. Det, der gør nogen til en person, er at blikket er vendt mod en anden.** Hvordan véd man

at man har et rent hjerte? Det svarer til at spørge, hvordan véd man at man er fyldt af HÅ'en? **Kun Ånden kan give os et rent hjerte.** Isak Syrenen siger: "**Når man ikke længere betragter et andet menneske som uren**, da véd man, at man har et rent hjerte." (Han var biskop i Nineve (nu Mosul) i 600 tallet. Han opgav det hurtig pga. al brokkeriet i kirken; gik ud i bjergene og bad for alle mennesker, tilmed for dæmonerne, for de er også skabt af Gud. Han skrev disse ord ude i bjergene.

Ovenstående er uddrag af 1. dags tale i den udgave som Lone Møller Hansen, generalsekretær hos baptisterne, refererede på storskærm under talen (a.h.t. de der havde det svært med det svenske). Så dejligt at vi kan mærke HÅ'ens virkning i os en sjældent gang imellem og måske også være bevidste om, hvad vi gør ved andre med vort blik eller vore handlinger.

Jeg læste Salme 33 forleden og blev jeg slået af ordene i vers 9+10: "Lad alle verdens beboere stå foran Ham i ærefrygt. For Han talte og det skete, Han befalede og det stod fast. Herren gør nationernes råd til ingenting." Nationerne stod der i den engelske udgave. I den autoriserede danske bibel: "For Han talte, og det skete, Han befalede, og det stod der. Herren gør folkenes råd til intet, Han hindrer folkeslagenes planer."

Det, der først slog mig var ordet nationernes råd: F.N. er nationernes råd. Og så nærlæste jeg lidt mere: lad verdens beboere stå foran Ham i ærefrygt. For Han talte og det skete. Han befalede og det stod der.

Det taler stærkt til mig, at alt den orden, vi forventer udspringer fra FN, EU, den danske regering; det sker ligesom ikke, verden er af lave, synes jeg, med al den krig og forfølgelse, alle de stakkels mennesker rundt omkring, på flugt, i fængsel eller dræbt.

Min oplevelse er, at hverken FN, EU, regeringen, medlemmerne af folketin-

get, os - ingen står foran Herren i ærefrygt og spørger efter Hans råd forud for vigtige beslutninger. Mens Salme 33 siger: "Folkene stod foran Herren i ærefrygt og Han talte og det skete". De og vi gør det ikke, selv om Han gang på gang har vist, at Han kan få ting til at ske. Det er i min optik ikke underligt, at verden går sin skæve gang. Biletterne til en fysiker med filosofiske udtalelser blev revet væk; han tror ikke på en personlig Gud, men har bud på hvad både dette og hint har betydning for i tiden. Det er mere interessant at høre, hvad han siger, end at lade sindet fornyes eller forvandles at Guds Ord og spejle os i det forbillede Jesus gav os.

Sådan kan man komme til at filosofere, når Biblen taler til én; godt at

vi på verdensplan bliver flere, der efterspørger Biblen.

Vi kan jo da hver især, begynde med Peter Halldorf's opfordringer til at se på andre mennesker som skabt i Guds billede og uden fordømmelse og med kærlighed og en hjælpende hånd kan det jo være, at det smitter.

Hav et velsignet efterår og støt op om SundhedsSektorSøndag den 16.oktober.

Hvis ikke du har bønnen liggende, kan den findes på www.krisos.dk i værktøjskassen eller rekvireres.

Er det i din kirke, at bønnen for den særlige dag, skal være en del af kirkebønnen?

Sensommerhilsen fra Inger Ebbesen

"Nu, hvor I alle følger mig, ville det være alletiders, hvis I så liker og deler mine beskeder"

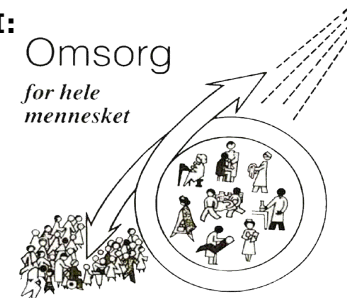

OBS - OBS - OBS: To udfordringer til dig som læser. 1. Kunne du have lyst til at fortælle andre om, hvor Gud har betydet noget i en fagrelation eller fagsituation? Det kan være inspirerende for andre at høre om. 2. Har du noget viden/et input om emnet transplantation, så vil jeg gerne høre fra dig inden næste blad. Mvh Else Marie, em@ddv36.dk

En hilsen fra Nordisk koordinator i HCFI:

Omsorg
for hele
mennesket

Kære HCF i Norden

Siden sidst og næste skridt. Altid spændende, at se hvor vi er.....

Hvad står KriSoS for? - bliver jeg ind imellem spurgt om. Jeg har forsøgt, at gøre mennesker interesseret i at være med i KriSoS i mere end 25 år. Jeg vil ikke kommentere på hvor godt, det er lykkedes....! Vi taler om the world wide family, og det er nok den største opmuntring, at vi er med i noget stort.

Danmark er et lille land og har ikke mange medlemmer i KriSoS, men vi kan bede, hvor som helst og når som helst, det kan ingen tage fra os.

Et eksempel: Vi kan bede som Silverline! Definition: At dem, der ikke mere er på arbejdsmarkedet beder for dem, der er, hver gang man tænker på dem eller ser dem, f.eks. i hjemmeplejen, på institutionerne, plejecentrene og hospitalerne. Silverline er blevet modtaget ud over verden og Power Point omkring det er oversat fra dansk til engelsk, sammen med bogmærkerne til at skrive navne på. Fantastisk.

Et nyt bedetiltag i HCFI (internationale KriSoS) er 4/14 vinduet. Det er fokus på, at børn er gode forbedere, og mellem 4 og 14 år kan vi lære dem at bede for de syge og dem, der er deres hjælpere. Bede for syge børn, kammerater i skolen osv.

Saline er ikke slået så godt an i Dan-

mark, men bedre i Sverige og Norge, hvor personale blev uddannet i Danmark og nu selv underviser. Egentlig startede Alet fra Holland med at blive undervist i Danmark og nu rejser hun over hele verden og underviser i "at være vidne for Gud, midt i en travl hverdag".

Næste kursus bliver i Oslo den 15. oktober, hvor alle er velkomne.

Tak til jer, der samles i gruppe og beder KriSoS-Stafetten. Tak til jer, der beder alene for Social og Sundhedssektoren. For dem der ligger, står, går, cykler. For de svage og travle, at de må finde Guds fred.

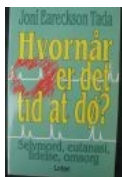
KriSoS beder i bedehus.dk hver den anden fredag i måneden. Bøn for byerne breder sig og det betyder, at der er mere forbøn for Social- og Sundhedssektoren ud over Danmark. Meget opmuntrende. Der er brug for det.

SundhedsSektorSøndag nærmer sig. 16. oktober er datoen i år. Find bønnen og andre hjælpemidler i Værktøjskassen på krisos.dk.

Seneste KriSoS blad havde en folder om "Discipelskab i praksis". Den har jeg arbejdet efter i det seneste tiltag (outreach) i KriSoS, hvor vi møder primært de kristne flygtninge eller dem, der gerne vil vide mere om kristendom. Vi mødes en lørdag om måneden i "Candle of Compassion" hvor vi har fællesskab om kaffe, samtale og forbøn for dem og de lan-

← Midtersiderne kan hives ud og gemmes som pjece

Litteratur om emnet

Joni Eareckson Tada:
Hvornår er det tid at dø?

Om Selvmord, eutanasi, lidelse, omsorg fra en kristen vinkel.

Udsolgt fra forlaget. Lånes på biblioteket (søg på bibliotek.dk, hvis dit eget bibliotek ikke har den). Kan købes brugt på saxo.com.

Litteraturhenvi-
sningsside:
Livogdoed.dk/boger

En guldgrube med
oversigt over mange
relevante bøger om

livets afslutning: Debatbøger, børne-
bøger, beretninger, digte. Om sorg-
grupper i kirken, at passe døende i
eget hjem og meget mere.

*Livet før døden - 20 år
med hospice i Danmark*

En antologi skrevet af
mennesker med første-
håndskendskab til hospi-
ce-sagen, bl.a. politikere,
pårørende, plejepersona-
le, frivillige og forskere.

Bogen er udgivet af og købes hos
Hospice Forum Danmark.

Bøger af Rita Nielsen, hospicesyge-
plejerske i 18 år på Lukas Stiftelsens
Hospice og på Diakonisstiftelsens
Hospice:

Livets afslutning

At arbejde med alvorligt
syge og døende men-
sker kan være meget gi-
vende og meningsfuldt.

Men det er tillige udfor-
drende og kræver høj
grad af faglighed og medmenneske-
lighed. 'Livets afslutning' giver gode
bud på, hvordan man kan give en
god og værdig omsorg, pleje og be-
handling af alvorligt syge og
døende mennesker.

I dødsdyggens dal

I dødsdyggens dal hand-
ler om livet på et hospice.
Den behandler vanskelige

emner som sorg, tro,
angst og fortvivelse, håb
og livsmod, og er tænkt
som en hjælp til pårø-
rende og alle som er fag-
ligt i berøring med alvor-

ligt syge eller døende mennesker.

Venteværelset

I Venteværelset møder vi Jacob - en
ung mand i 30'erne, der lever et liv
med karierejob, kone og barn, da
han rammes af uhelbredelig kræft. I
slutningen af sit sygdomsforløb ind-
lægges Jacob på hospice og Vente-
værelset er blevet til på baggrund af
de dybe og berigende samtaler, han
her førte med sygeplejespecialist
Rita Nielsen.

Disse tre bøger er udgivet på Unitas
Forlag.

De fleste bøger kan sikkert lånes via
www.bibliotek.dk

Temapjece: Livets afslutning

I 2016 har vi i foreningen KriSoS og
"KriSoS international", kaldet HCFI,
årstemaet "Trofasthed". Temaet har
to centrale vinkler: Guds trofasthed
mod os. Og vores ønske om tro-
fasthed i tjenesten for Ham. Når li-
vets afslutning nærmer sig har vi
mennesker i helt særlig grad brug
for at vide os ind under Guds tro-
fasthed. Som kristent social- og
sundhedspersonaler har vi i helt
særlig grad en forpligtelse til at vise
trofasthed i at kæmpe for livets
ukrænkelighed, men også for et liv
til det sidste, som omgærdes med
lindring, trøst og værdighed.

Nogen vil gerne "tale døden op": Vi

skal bare aftabusere den. Gøre os
fortrolige med den. Jeg tænker, at
bibelen er mere realistisk: Døden bli-
ver aldrig en ven. Den er den sidste
store fjende. Gud gav alt for at bryde
dødens endelige magt. Og netop fordi
døden er livets fjende, er det altid
svært for at skulle slutte livet. Hvad
enten vi dør med eller uden håb. Som
fagpersoner må vi kæmpe for, at vo-
res samfund giver tilstrækkelig pleje
og omsorg til mennesker, som er ter-
minale. Der er et menneskesyn til for-
skel mellem opfordringer til aktiv
dødshjælp og kampen for at give
"Omsorg indtil døden".

Konsekvenser af aktiv dødshjælp

Organisationen omkring "Omsorg
indtil døden" er startet af praktise-
rende læge Hans Holmgaard. Han
skriver på deres hjemmeside om
konsekvenserne af aktiv dødshjælp i
forskellige lande i Europa og i USA og
det skred der sker i menneskesyn
(hjemmesiden omsorgindtildoeden.dk,
klik på fanen "Fakta").

På hjemmesiden fortæller Hans

Holmgaard bl.a. om forhold i Hol-
land. Her blev aktiv dødshjælp gjort
lovlig i 2001.

I 2010 blev der ydet eutanasi til
273, som ikke selv havde bedt om
det.

Den hollandske professor i etik Theo
Boer var gennem 9 år medlem af en
de komiteer, der efterfølgende skal
godkende den udførte aktive døds-
hjælp. Han var tidligere tilhænger af

KriSoS

www.krisos.dk

Kristne i Social- og Sundhedssektoren

Denne pjece er udarbejdet af Else Marie Christensen og udgivet af foreningen KriSoS
i september 2016. Flere eksemplarer kan rekvireres hos Inger Ebbesen,
inger@krisos.dk, mobil 31904223. Pjecen kan også downloades fra www.krisos.dk.

aktiv dødshjælp, men siger nu efter 12 år med loven: "We were wrong - terribly wrong" eller på dansk: "Vi tog fejl - forfærdelig fejl". Hans argumenter er blandt andet flg:

- Den voldsomme stigning i antallet (fra 1882 i 2002 til nu ca. 6000 om året), og at aktiv dødshjælp er på vej til at blive "den naturlige måde" for cancerpatienter at dø på.
- De omrejsende "eutanasi-læger" har ikke som forudsat (omend ikke krævet i loven) et etableret lægepatient forhold, men ser i gennemsnit kun patienten tre gange, inden de foretager den aktive dødshjælp. Glidebaneeffekten, hvor tilhængerne af aktiv dødshjælp ikke vil være tilfredse, før en "dødsspil" er tilgængelig for alle over 70 år, som ønsker at dø.
- Hvor psykiatrisk sygdom tidligere ikke gav ret til aktiv dødshjælp, så

er antallet af patienter med psykisk sygdom og demens i dødsstatikken nu stærkt stigende. Der er rapporteret tilfælde, hvor den aflivedes lidelse kun bestod i at være gammel, ensom eller efterladt. Nogle af disse mennesker kunne have levet i årevis eller endda årtier.

- Hvor loven taler om aktiv døds-hjælp som en undtagelse, så er den offentlige mening i Holland skiftet, så aktiv dødshjælp nu er blevet en ret med deraf følgende pligt for lægen til at handle. Man er nu ved at forberede en lov, der pålægger læger, der ikke selv vil udføre aktiv dødshjælp, en pligt til at henvise til villige kolleger, der vil gøre det. Presset på læger fra patienter og pårørende er voldsomt.

Læs selv videre på omsorindtildøden.dk under fakta.

Aktiv livshjælp i praksis

Aktiv livshjælp består af tre grene.

1. Holdning til værdighed kontra færdigheder. 2. Lindre og afhjælpe sygdom og smerte. 3. stoppe behandling, når det ikke mere giver mening, så den sidste tid ikke præges af unødige gene.

1. Mennesket værdighed afhænger ikke af hvilke færdigheder mennesket er i besiddelse af eller om det har mistet disse færdigheder. Jo færre færdigheder mennesket har tilbage, jo mere kræver det af omgivelserne at fastholde det i dets værdighed. Intet menneske er uden værdi. Ethvert samfund har brug for love til at beskytte de svage. Vi skal fastholde retten til at være til besvær.

2. De palliative teams i hjemmeplejen og udbredelsen af hospicer gør, at vi i dag er langt bedre rustet til at hjælpe mennesker til at afslutte livet på en værdig og tålelig måde. Derfor

giver det mindre mening i dag end for blot få år siden at arbejde for at afbryde liv aktivt. Det individualiserede livssyn, hvor den enkelte afgør, hvad der er godt for mig, og hvor man ikke har Gud som retningsgivende værdi, har dog gjort at mange arbejder for aktiv dødshjælp. En engelsk pendant til "Omsorg indtil døden" hedder "Care not killing" (Giv omsorg, dræb ikke).

3. Vi skal som samfund og sundhedsinstitutioner have modet til at holde op med at behandle, når det tager værdigheden og livsværdien fra den, som nærmer sig at være ved livets afslutning.

Læs i litteraturlisten forslag til videre læsning om den palliative og lindrende indsats.

På etik.dk kan du også finde artikler om døden, omsorg, hospice mm.

Erklæring om "Omsorg indtil døden"

Fra hjemmesiden www.omsorgindtildøden.dk.

Ja til aktiv livshjælp indtil døden – nej til aktiv dødshjælp

af blandt andet følgende grunde:

1. SELVBESTEMMELSE:

Vi går ikke ind for uindskrænket selvbestemmelse og ønsker ikke at leve i et samfund, hvor alt er tilladt. Ethvert samfund har brug for love til at beskytte de svage. Hvis aktiv dødshjælp lovliggøres, vil det ikke kun have konsekvenser for tilhængerne heraf. Det vil også lægge et pres på dem, der er afhængige af andre og føler sig til besvær - et pres om at bede om aktiv dødshjælp. 61 % af dem, der i staten Washington i 2013 fik hjælp til selvmord begrundede det blandt andet med frygten for at være en byrde for familie, venner eller plejepersonale. Det tilsvarende tal for staten Oregon var 49 %. (Se fakta ark). Vi vil i stedet fastholde "retten til at være til besvær".

2. ØKONOMI:

Palliativ (lindrende) behandling og kemoterapi til behandling af kræftsyge er meget dyrere end medicin til aktiv dødshjælp. Mange vil derfor af økonomiske grunde kunne føle sig presset til at bede om aktiv dødshjælp. 13 % af dem, der i staten Washington i 2013 fik hjælp til selvmord begrundede det blandt andet med økonomien. Det tilsvarende tal for staten Oregon var 6 %. (Se fakta ark). Aktiv dødshjælp skal ikke indføres, for at staten skal spare penge!

3. LIVSKVALITET:

Livskvalitet er meget svær at vurdere - både på egne vegne og på andres vegne. Livskvaliteten kan veksle - jævnfør eksemplerne på, at mennesker på et tidspunkt har ønsket at dø; men når de så har fået en bedre hjælp og behandling, så er livet atter blevet værd at leve for dem. Aktiv dødshjælp er uigenkaldelig. Den kan ikke gøres om og rummer derfor også muligheden for fejl.

4. VÆRDIGHED:

Der er ikke noget uværdigt ved at være afhængig af andre. Det er et vilkår ved livet, både når vi fødes og når vi dør, men også for mange handicappede. Handicappede er ikke uværdige, og deres liv skal ikke devaluere. Derimod kan der være uværdige livs-omstændigheder, som naturligvis må bekæmpes. Det skal bare ikke gøres ved at slå mennesket ihjel.

5. LIDELSE:

Lidelse skal ikke behandles ved at slå den lidende ihjel, men ved at hjælpe ham eller hende så langt og så godt som overhovedet muligt. Man må bruge og styrke den gode palliative behandling, som vi har allerede i dag. Denne omfatter også den nødvendige smertebehandling i tilstrækkelige doser, selv om dette i nogle tilfælde kan afkorte den sidste del af livet lidt.

Underskriverne af erklæringen her repræsenterer stor bredde i erhverv, samfund, politik og tro. Se navne og titler på omsorgindtildøden.dk.

("Se fakta ark" henviser til faneblad med fakta på hjemmesiden).